

de laatste jaren harer regering zo ruim mogelijk gebruik wenste te maken, zo trots was haar toon, zo *laatdunkend* haar gedrag jegens al wie niet tot de uitverkorenen behoorde.

863. VERWAARLOZEN, VERZUIMEN.

Nalaten, wat men behoorde te doen.

Verwaarlozen is iets veronachtzamen, er geen zorg meer voor dragen, zodat het onbruikbaar wordt.

Verzuimen duidt op het nalaten van een of andere plicht.

Hij heeft zijn huis geheel laten verwaarlozen. Zijn zaken volkomen verwaarlozen.

Telkens weer had hij zijn werk verzuimd. Gij hebt zeker weer verzuimd de boodschap te bezorgen.

864. VERWELKEN, VERDORREN.

Zijn frisheid verliezen.

Verwelken duidt op het verminderen of verliezen van frisheid, schoonheid, kleur en kracht.

Verdorren duidt op het opdrogen der levenssappen, zodat het sterven noodzakkelijk moet volgen.

De bloemen verwelken. De planten staan verwelkt door de grote droogte. De schoonheid gaat verwelken.

Die tak zal verdorren. Alles op het land staat te verdorren.

865. VERWIJDERD, AFGELEGEN, EENZAAM.

Verwijderd duidt vooral op de grote afstand en op de tijd, die men nodig heeft om de plaats te bereiken.

Afgelegen duidt meer op de moeite die men heeft, om het te bereiken, vanaf de plaats, waarop zich de spreker bevindt. Uit het standpunt van hem, die zich op de genoemde plaats bevindt: ver verwijderd van een der middelpunten der samenleving en beschaving; aldus is het synoniem met

eenzaam, hetzij als ongezellig, zonder gezelschap, hetzij als rustig en kalm opgevat.

Hij is nu ver van ons verwijderd en woont in een afgelegen dorp der Ardennen. Een afgelegen boerderij. In de verst afgelegen streken. De Schotten wonen in een afgelegen, armoedig land, door vreemdelingen schaars bezocht.

Het anders zo stille en eenzame duin. Zij waren, uit het oog der mensen, op een eenzame weg gekomen.

866. VERWONDEREN, VERBAZEN, BEVREEMDEN.

Wat voor ons nieuw of onverwacht is of wat anders uitkomt dan wij verwacht hadden, **verwondert** ons. Wanneer onze verwondering bijzonder groot is, dan **verbaast** het ons.

Is er iets vreemds, iets onverklaarbaars of raadselachtigs in hetgeen onze verwondering gaande maakt, dan zegt men, dat het ons **bevreemdt**.

Het verwondert mij, dat hij uw brief nog niet beantwoord heeft. Zijn optreden verwondert mij niet. Het zou mij verwonderen, als hij kwam.

Zich over de bijgelovigheid der mensen verbazen. Het verbaast mij zo iets van u te horen.

Zijn zonderlinge handelwijze bevreemde mij.

867. VERZOEK, BEDE, SMEEKBEDE.

Verzoek is de eenvoudige uiting van een wens om iets van iemand te verkrijgen, met de bijgedachte, dat men het aan de betrokken persoon overlaat om al dan niet hieraan te voldoen.

Bede is een dringend of plechtig verzoek, meestal gericht tot een meerdere en inzonderheid tot God.

Smeekbede is een dringende, vurige, onderdanige bede.

Ik heb een verzoek aan u. Zijn verzoek werd niet ingewilligd.

Een bede om hulp. Ziedaar een bede, welke vanuit de Tweede Kamer niet dikwijls tot de Regering opklimt.

Een bede tot God. Hij stort, aan 't kruis geknield, zijn beden uit.

Wanneer het bevel niet op de voorgestelde wijze werd overgebracht, zou het de schijn hebben alsof de vrijlating door smeekbeden van de familie ware verworven. De overige provinciën ondersteunden hun smeekbede.

868. VET, SMEER.

Vet is de witachtige, smijldige stof door afscheiding van voedingsstoffen gevormd, vooral in het dierlijk lichaam.

Smeer is een weke, vettige zelfstandigheid, die geschikt is om ergens op te smeren.

De vetten zijn deels vloeibaar, deels vast. Iets met zijn eigen vet braden.

Wanneer raderen bijzonder veel smeer vereisen om zonder gedruis te lopen.

869. VINDEN, AANTREFFEN.

Vinden duidt meestal aan, dat men opzettelijk naar die aanwezigheid zocht; soms is echter de bijgedachte van zoeken geheel verdwenen.

Aantreffen duidt meer op een toevallig samentreffen.

Na lang zoeken heb ik hem eindelijk gevonden. Als gij goed oplet, zult gij de fout wel vinden. Hij vond een geldstuk op de weg.

Waar hebt gij hem aangetroffen? Ik dacht hem thuis te vinden, en ik trof hem in 't museum aan.

870. VLEUGEL, VLERK, WIEK.

Lichaamsdeel van vogels (of insecten), dat hun tot het vliegen dient.

Vleugel is het algemene woord, dat zowel voor vogels als voor insecten wordt gebruikt, en ook in figuurlijke zin om een vlugge beweging aan te duiden.

Vlerk is eigenlijk een gevederde vleugel en wordt dus alleen voor vogels gebruikt.

Wiek komt hoofdzakelijk voor in deftige en figuurlijke taal.

De struisvogel heeft wel vleugels, maar hij kan er niet mee vliegen. De vleugels der kapellen zijn met schubbetjes bedekt. Op de vleugelen der verbeelding.

De roofvogels hebben lange vlerken.

De vogel klappt met zijn wieken. Op eigen wieken drijven. In zijn wieken geschoten zijn.

Synoniemen

VOORBERICHT

Synoniemen zijn niet alleen gelijkbetekenende woorden, die elkaar volkomen dekken en dan ook in alle omstandigheden onverschillig kunnen gebruikt worden, maar vooral zinverwante woorden, d. w. z. woorden die veel overeenkomst hebben in de betekenis, die ook wel een hoofdbegrip met elkander gemeen hebben, maar die zich toch door een grotere of kleinere wijziging der betekenis onderscheiden, zodat men niet het ene woord voor het andere kan gebruiken.

Slechts zelden drukken twee woorden volkomen dezelfde gedachte uit en men zal dus begrijpen, dat de kennis van de synoniemen een belangrijk onderdeel vormt van de taalstudie, met het oog op het juist en van pas gebruiken van de woorden.

Nochtans zijn in onze taal slechts weinig werken hierover verschenen. De belangrijkste uitgaven op dit gebied waren het thans verouderde « Woordenboek der Nederlandsche Synoniemen » door Weiland en Landré ('s Gravenhage, 1821) en het « Handwoordenboek van Nederlandsche synoniemen » door J. Hendriks (Tiel, 1883), dat beknopt maar duidelijk een groot aantal synoniemen behandelt.

Bij de samenstelling van dit werk hebben wij dit laatste dan ook vaak geraadpleegd, evenals het groot Nederlands Woordenboek door de Vries en te Winkel, dat de juiste betekenis der woorden in al hun schakeringen weergeeft.

Wij zijn er ons wel van bewust, dat een werk als dit onvolledig en onvolmaakt is, maar hopen toch eenmaal de volledigheid te benaderen. Daarom doen wij een beroep op de gebruikers van dit werk, om ons hun opmerkingen te willen medelen, opdat in een latere druk eventuele aanvullingen en verbeteringen kunnen opgenomen worden.

J. CAUBERGHE

nederlandse taalschat

NEDERLANDSE TAALSCHAT

SPREEKWOORDEN
SPREEKWIJZEN
SYNONIEMEN
CITATEN

BREPOLS

BREPOLS